

Motion till riksdagen

1989/90:Kr15

av Ingrid Hasselström Nyvall (fp)

med anledning av prop. 1989/90:72 om arkiv m.m.

Bakgrund

I arkivutredningen Öppenhet och minne (SOU 1988:11) föreslås som en viktig nyordning en decentraliserad landsarkivorganisation. Vidare betonas vikten av en samordning mellan olika regionala och lokala organ och myndigheter. Regionala förutsättningar får avgöra nya etableringsorter, och vissa sådana orter anges. Beträffande Sydöstsverige har frågan lämnats öppen "i frånvaro av regionala initiativ på området".

Kalmar – av tradition en skol- och kulturstad – har sedan 1600-talet vårdat sig om källmaterialet till vår historia. Under senare decennier har genom ny teknik även möjligheter till lagring av information utvecklats här. Gallring och lagring är i dag ett av arkivorganisationens stora problem.

I Kalmar finns i dag en rad arkiv, kommunala, statliga och enskilda, de flesta lokaliserade till Kalmars "kulturkvarter" Kvarnen, som också rymmer länsmuseum, konsert- och kongresshall. Kalmar län har genom landsting och kommun markerat sitt intresse för en etablering av landsarkiv i Kalmar. Lämplig lokallösning har föreslagits i kv. Kvarnen i centrala Kalmar.

Förutsättningar

Ett av landets äldsta stifts- och gymnasiebibliotek, dvs. en stor samling äldre publikationer, avhandlingar, handskrifter, teckningar och kartor finns redan i Kalmar. Samlingen är i dag knuten till Kalmar stadsbibliotek, som också är centralbibliotek för länet. Den är välordnad, tillgänglig och i allt högre utsträckning använd av forskare inom och utom landet. Biblioteket, som har ett av landets mest utbyggda datasystem, ombesörjer fjärrlån och handleder enskilda.

Kalmar läns museum, ett av de äldsta i landet, byggde upp sina samlingar och arkivalier i nära anslutning till Stifts- och gymnasiebiblioteket, varför de kompletterar varandra väl. Länsmuseets arkiv finns i modernt inredda, arkivvänliga lokaler.

Kalmar kommuns och Kalmar läns landstingsarkiv finns båda i kv. Kvarnen. Kalmar kommuns arkiv är delvis mikrofilm.

Övriga arkiv som med fördel skulle kunna samordnas eller inordnas är domkyrkoarkivet, folkrörelsearkivet och ett näringslivsarkiv. I dag s

manga av länets bruksarkiv, en viktig del i vår näringslivshistoria. Några av arkiven finns, av brist på resurser, oordnade på landsarkivet i Vadstena. Glasbruksbygdens dokumentation av arbetets historia skulle också ha sin givna plats i ett regionens arkiv.

”Sydostuniversitetet” med ett av de tre benen i Kalmars högskola är under stark utveckling. Miljöforskningen vid högskolan har avsatt ett rikt material för framtida forskning om bl.a. Östersjön. Till högskolan är också ett marin-arkeologiskt institut knutet, framför allt inriktat på forskning om regalskeppet Kronan. Denna forskning är tvärvetenskaplig och undersöker bl.a. den bank med miljöfakta från 1600-talets slut som göms i Östersjöns botten slam. En viktig gren på högskolan är Fojo för fortbildning av journalister och annan media- och informationsforskning. Fojo är riksrekryterande. Samarbetet med Fojo inom regionen är av stor vikt och har betytt mycket för media-utvecklingen.

En annan institution av liknande karaktär är Samhalls reprografianstalt i kv. Kvarnen med rikstäckande specialitet i form av fotodokumentation av tidningar, tidskrifter, journaler och andra handlingar.

Utveckling

För de statliga och kommunala arkivverksamheterna finns i dag lagar som reglerar dessa. Så är inte fallet med den privata sektorn, inte heller för läns-museernas eller folkrörelsernas arkiv. Det är därför av yttersta vikt att de arkiv och samlingar som ovan nämnts ges samma skydd samt den säkerhet och tillgänglighet som statliga och kommunala arkiv har. Detta skulle kunna ske genom att de samordnas i ett landsarkiv i Kalmar.

Högskolan i stark utveckling har ett allt större behov av lätt tillgängligt material för forskningen. Närmaste landsarkiv, i dag i Vadstena, är alltför svårt att nå. För utveckling av media och mediaforskning i hela landet svarar Fojo. En tillgång för teknisk utveckling av lagring och dokumentation av handlingar är Samhall i Kalmar.

Motiv för etablering i Kalmar

Kalmar län har länge legat i ”forskningsskugga” för de stora universiteten och högskolorna. Först med Kalmars högskola vände utvecklingen. Det är av största vikt att såväl den akademiska forskningen som lokalhistorisk och personhistorisk forskning av länets egna invånare får stimulans genom ett samlat, öppet och lätt tillgängligt arkiv – ett landsarkiv i Kalmar.

Ändamalsenliga lokaler kan ordnas enligt Kalmar kommuns förslag i ”kulturkvarteret” Kvarnen, där flera arkiv och institutioner redan finns. Stora sanverkansvinster finns att göra genom samlokalisering och samordning av regionens största och mest besökta arkiv.

Utveckling av metoder och teknik för dokumentation, gallring och lagring av arkivalier pågår redan i Kalmar. Utbildningslinjer inom dessa områden kan lätt anordnas vid högskolan.

Hemställen

Mot. 1989/90

Kr15

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om etablering av ett landsarkiv till Kalmar.

Stockholm den 15 mars 1990

Ingrid Hasselström Nyvall (fp)